

Mihai Eisikovits „Vieți frânte: 1940-1948”

Povestiri despre „vieți frânte, dar nu învinse”

Recenzie de **Getta Neumann**

Volumul *Vieți frânte. 1940-1948*, apărut în 2016, Editura Gutinul, Baia Mare cuprinde povestiri publicate de-a lungul anilor în revistele online „Acum” (www.acum.tv) și „Baabel” (<https://baabel.ro/>). În texte scurte, cu ilustrații desenate în creion, Mihai Eisikovits (1920, Gherla – 2016, Cluj) evocă viața de toate zilele a populației evreiești în orașelul Gherla de lângă Cluj și evenimentele cumplite care nimicesc existența lor pașnică. După trei ani într-un detașament de muncă pentru evrei în cadrul armatei maghiare, tânărul Eisikovits nu este eliberat de armata sovietică, ci – culmea absurdului! - trimis la muncă în gulagul sovietic, într-un lagăr de prizonieri de război, unde va rămâne încă patru ani. Cu toate că a trecut prin nenumărate suferințe și umilințe, cu toate că a fost martorul unor atrocități și a supraviețuit doar ca prin minune, autorul povestește fără patos, cu simplitate și candoare, mereu cu simțul dreptății și omeniei.

La prășitul cartofilor

Anii copilăriei la Gherla, traiul cotidian, amintiri din *heder*, școala pentru copiii preșcolari, apoi din școala israelită, sunt narate cu vervă, în proză și desen. Se constituie o galerie de portrete de evrei după ocupație - agricultorul, meșteșugarul (cizmarul, cojocarul, croitorul), dentistul, pictorul, violonistul, negustorul, artizanul de perii -, unii înstăriți, mulți săraci, fiecare cu soarta lui individuală, prototipuri care compun mozaicul populației evreiești.

Viața în lagăre este o succesiune de supraviețuiri miraculoase și de sfârșituri tragice, de exemple uimitoare de solidaritate între deținuți, dar și între supraveghetori și prizonieri, presărate cu întâmplări hazlii, depășite cu savoare, cu naturalețe, fără înflorituri. Este impresionantă recunoștința pe care o poartă Mihai Eisikovits față de cei care nu s-au supus ordinelor, au știut să le contorne și au salvat vieți. Numeroase sunt ocaziile când el însuși și-a împărțit bucățica de pâine cu alții, i-a îngrijit, le-a salvat viața.

Azi ne mai dă supă

În povestirile scurte, cu material suficient să umple romane întregi, apar "vieți frânte, dar nu învinse", cum formulează autorul. Firul vieții a fost despicaț, a fost supus unor încercări grele, dar, când nu a fost curmat, a continuat mai solid, mai plin. Cum scrie Rodica Eizikovits, care trăiește în Israel, despre tatăl ei, "sunt de admirat omenia, optimismul și dragostea pentru semeni pe care timpul le-a cimentat în caracterul său."

Mihai Eisikovits s-a stins la vârsta de 96 de ani, în august 2016. A avut mulțumirea să asiste la inaugurarea Monumentului Memorial al Holocaustului din Gherla natală (22 mai 2016) și la lansarea volumului de povestiri: *Vieți frânte* (în 4 iulie 2016). A povestit și despre ruda lui, muzicologul și compozitorul Max Eisikovits, fost profesor de muzică la Liceul Israelit din Timișoara. Exemplarul cărții *Vieți frânte* cu dedicația autorului pentru mine, datată 30.06.2016, îmi este deosebit de prețios.